

De Dochters van Marianne

75 jaar SVV

Denise De Weerd, Amsab/Hadewijch,
1997.

Het belang van het bestaan van een instelling als het Amsab - het Archief en Museum van de Socialistische Arbeidersbeweging - kan niet genoeg worden onderstreept. Het Amsab is het levende geheugen van de socialistische traditie in dit land. Het instituut beschikt over een onvoorstelbare schat aan documenten en materiaal. Dat archief wordt bovendien beheerd door zeer bekwame en gedreven onderzoekers.

Het Amsab is, in samenwerking met de uitgeverij Hadewijch, een reeks gestart waarin verslag wordt uitgebracht van historisch onderzoek omtrent de arbeidersbeweging. Zo verschenen er schitterende studies van de betreurde Guy Vanschoenbeek, over de wortels van de Gentse sociaal-democratie, van Rudi Van Doorslaer over joodse revolutionairen in België en van Gita Deneckere over de geschiedenis van sociaal protest. Recent verscheen ook, onder redactie van Denise De Weerd, een geschiedenis van de Socialistische Vooruitziende Vrouwen, een organisatie waarvan het belang vaak wordt onderschat.

SVV heeft, vandaag, het imago van een enigszins bezadigd clubje, dat door en door met de instellingen is verweven, dat vermoedelijk goed werk verricht, maar eigenlijk nog weinig politieke relevantie heeft. In *De dochters van Marianne* wordt geen uitspraak gedaan over de huidige status of betekenis van SVV. Het boek is eerst en vooral een geschiedschrijving van de socialistische

vrouwenbeweging.

Er is veel aandacht besteed aan de toegankelijkheid en de leesbaarheid. De auteurs zijn daar trouwens in gelukt. Het boek is ook rijk geïllustreerd. De afgedrukte foto's geven een meerwaarde aan de tekst. De affiches, de foto's van kindervakanties en kooklessen, net zoals van congressen en betogingen geven een goed beeld van de activiteiten van de beweging. Soms vertelt zo'n illustratie ook meer dan een tekst. Zo is er een sprekende foto van een piepjonge Mieke Van Haegendoren die, op een vormingsweekend in de Ardennen, samen zit met de toenmalige SVV-leiding. De kledij en de houdingen verraden dat hier niet alleen twee generaties, maar ook twee heel verschillende soorten vrouwenemancipatie, elkaar ontmoeten.

Dat SVV meer was dan een gezelligheidsclub - een nuttige vrije tijdsbesteding voor de vrouwen, terwijl de mannen de partijvergadering bijwoonden - blijkt overduidelijk uit de verschillende hoofdstukken. Dat SVV hard heeft moeten knokken om een rechtmatige plaats binnen de beweging te verwerven, ook. Er wordt dan ook nogal wat aandacht besteed aan organisatorische en statutaire kwesties. De auteurs maken duidelijk waarom: de socialistische vrouwenbeweging werd nooit op dezelfde rang geplaatst als andere partijorganisaties. Opeenvolgende generaties leidsters hebben voortdurend moeten vechten voor erkenning en waardering.

De portretten die Denise De Weerd van die leidsters schetst zijn scherp en soms ontroerend. Het ging om sterke figuren, die vaak erg hard waren voor hun omgeving. De Weerd interviewde ook een tiental

vrouwen die een leven lang, op verschillende manieren, actief waren binnen de beweging. Die interviews, samen met de jeugdherinneringen van de auteur, verlevendigen niet alleen de tekst, maar doen ook recht aan de specificiteit van SVV.

SVV richtte zich in eerste instantie op de onmiddellijke leefwereld van vrouwen en hun kinderen. De impact daarvan mag men niet onderschatten. Via lessen, vormingsactiviteiten of gewone "koffietafels" werden vrouwen samengebracht. Voor de generatie van mijn moeder waren die SVV-avonden overigens de enige momenten waarop vrouwen tijd voor zichzelf konden nemen. De medewerksters van SVV hadden het over zeer aardse, maar precies daarom uiterst relevante dingen: hoe je je huishouden meer efficiënt kon organiseren, hoe je je zwangerschap zo draaglijk mogelijk kon doorkomen, hoe je kinderen gezond en toch goedkoop kon grootbrengen.

Misschien de grootste zegen waren de kindervakanties. Mijn ouders zijn zelf nooit op vakantie geweest. Mijn broer en ik gingen, dankzij de onvolprezen "Sinjoorkens", elk jaar naar zee of naar de Ardennen. Later gingen we zelfs mee naar het buitenland. Onze ouders waren niet alleen fier dat ze hun kinderen een vakantie konden aanbieden, maar het betekende voor hen bovendien een rustpauze in een leven dat voor de rest alleen uit werken bestond.

In haar bijdrage gaat Nele Bracke in op de kwestie of SVV zich niet te zeer richtte op "typisch vrouwelijke" thema's en daardoor rolpatronen bevestigde. Een bepaald soort feministische geschiedschrijving

spreekt in die termen over de traditionele vrouwenorganisaties. Nele Bracke argumenteert dat SVV altijd feministisch en emanciperend werkte, precies omdat de organisatie zich concentreerde op dingen als medische consultatiebureaus, gezinshulp en kindervakanties. SVV voerde een dubbele strijd. Enerzijds was er de politieke strijd voor collectieve voorzieningen waarvan elke vrouw zou kunnen genieten. In die strijd stond ze evenwel alleen en moest ze steeds weer op zoek naar bondgenoten binnen de partij. Dat eisenpakket werd dan ook slechts mondjesmaat gerealiseerd.

Anderzijds was er de dagelijkse strijd voor het uitbouwen van concrete materiële voorzieningen voor de leden. Daarin had SVV veel meer succes. Op dat terrein kon SVV immers autonoom beslissen. Dankzij een uitgekiend financieel beheer wist de organisatie eigen instellingen uit te bouwen en de leden allerhande voordelen te bieden. Zo veroverden de vrouwen een eigen terrein, zonder rekening te moeten houden met de mannen uit de eigen of andere partijen.

"SVV slaagde erin haar leden een aantal voordelen aan te bieden die hun onmiddellijke levenssituatie verbeterde. Ze waren eigenlijk bedoeld als tijdelijke maatregelen, totdat de collectieve voorzieningen gerealiseerd zouden zijn, maar voor honderdduizenden vrouwen zijn ze zonder enige twijfel van onschatbare waarde geweest", besluit de auteur.

Een Eeuw Solidariteit, 1898-1998

Geschiedenis van de socialistische vakbeweging

Luc Peiren en Jean-Jacques Messiaen,
ABVV/Ludion/Amsab/IEV, 1998.

Niet alleen SVV is jarig. De socialistische vakbeweging viert dit jaar haar honderdjarig bestaan. Ter gelegenheid daarvan is een prachtig huldeboek uitgegeven. Het boek is uiterst fraai vormgegeven en biedt een schat aan illustraties, weerom uit de collectie van het Amsab. In zeven hoofdstukken wordt de geschiedenis van de organisatie beschreven. Daarnaast zijn er, nog een aantal thematische hoofdstukken, over de intergewestelijken, de algemene staking als wapen, het overlegstelsel en de bijdrage van de vak-

bonden aan de sociale zekerheid.

De verschillende hoofdstukken zijn van zeer hoog gehalte. De auteurs zijn specialisten in hun vakgebied, maar hebben bovendien de moeite gedaan om hun inzichten in begrijpelijke taal weer te geven. In die zin vormt het boek een belangrijke bijdrage tot de geschiedschrijving van de arbeidersbeweging.

Als feest- en herdenkingsboek valt *Een eeuw solidariteit* een beetje tegen. Het boek is te zeer gericht op organisatiestructuren, congressen en programma's. De syndicale strijd is evenwel meer dan dat. De persoonlijke invalshoek, die *De dochters van Marianne* zo levendig maakt, ontbreekt. Dat is spijtig en niet alleen in termen van leesbaarheid. Honderd jaar vakbeweging is bovenal toch een geschiedenis van duizenden militanten die dagelijks op de werkvloer een concrete strijd voeren omtrent arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden. Dat wordt te weinig in de verf gezet in dit, voor de rest, hoogstaand historisch werk.

Patrick Stouthuysen
Politicooloog aan de VUB